

Mai es tard pel retrobament

Quan el 2010 el director Apichatpong Weerasethakul va guanyar contra tot pronòstic la Palma d'Or del Festival de Canes per *L'oncle Boonmee recorda les seves vides anteriors*, sobtadament una cinematografia tan desconeguda com la tailandesa es va posar en el mapa del cinema mundial. Quinze anys després, però, tot i que la trajectòria de Weerasethakul està plenament consolidada, poques mostres de Tailàndia s'han pogut veure a les nostres pantalles. És per això que resulta gratificant l'arribada d'una pel·lícula com *Cómo hacerse millonario antes de que muera la abuela*, que crida l'atenció no només pel seu llarg i molt singular títol, sinó perquè ens planteja un revers absolut, pel que fa al fons però sobretot a la forma, del personalíssim estil d'Apichatpong Weerasethakul. La radicalitat del director de *Tropical malady* o *Memoria* no té res a veure amb l'estil lluminós, més convencional i molt més occidentalitzat de Pat Boonitipat, el jove realitzador que s'ha colat a la "shortlist" dels Oscars a la millor pel·lícula internacional amb *Cómo hacerse millonario antes de que muera la abuela*.

Pat Boonitipat, que debuta a la pantalla gran després d'haver treballat sobretot a la televisió, pertany a una part de la població tailandesa que té orígens xinesos, meitat cantonès i meitat hakka. I a partir d'aquesta qüestió relacionada amb la identitat, les tradicions, la família i la pertinença s'articula el molt hàbil guió de la seva òpera prima. Boonitipat planteja, arrencant des d'un to de comèdia amable que va girant lentament i progressivament cap al drama, una mirada cap al final de la vida i a com viuen aquest període en el marc d'una família els seus membres en funció de la generació a la qual pertanyen. En aquest sentit, el film tailandès circula per terrenys -si bé amb una altra mirada i to- de pel·lícules recents com *Los destellos*. Tot i que el conflicte dramàtic s'articula a partir del més jove i la més vella de la família -el net i l'àvia-, la pel·lícula fa una precisa radiografia d'una unitat familiar formada per tres germans als quals els vaivens de la vida han conduït per camins molt diferents. És en aquesta dinàmica coral, amb les actituds i contradiccions de cadascú, com es va conformant un mosaic polièdric que va combinant els moments entranyables, les complicitats, però també els egoïsmes i les misèries d'aquesta unitat familiar.

A mesura que la trama bascula cap al seu costat més dramàtic, Boonitipat esquivia els excessos sentimentals en els quals sovint cauen aquest tipus de pel·lícules. Potser només se li pot retreure un ús massa omnipresent de la música que emfatitza excessivament aquest component, i tot i que és una d'aquelles pel·lícules que necessàriament s'ha de cuinar a foc lent, és cert que possiblement hi ha un lleuger excés de metratge per la història que ens està explicant. D'altra banda, no deixen de ser imperfeccions d'una primera pel·lícula,

COMO HACERSE MILLONARIO ANTES DE QUE MUERA LA ABUELA

Lahn mah
Tailàndia, 2024

Direcció: Pat Boonitipat

Guió: Thodsapon Thiptin-nakorn, Pat Boonitipat

Intèrprets: Putthipong Assaratanakul i Usha Seamkhum

Durada: 126 min

Gènere: drama

Idioma: tailandès

Subtítols: castellà

Data d'estrena:
24/01/2025

d'un director que està polint el seu estil, i d'una història amb evidents implicacions autobiogràfiques que segurament condicionen la mirada de l'autor. *Cómo hacerse millonario antes de que muera la abuela* salta doncs d'un plantejament gairebé anecdòtic que pràcticament el connecta amb la picaresca cap a terrenys força més incòmodes i profunds com els de l'acompanyament davant el final de la vida o el retrobament intergeneracional. Hi ha dos components que es van configurant com a peces fonamentals en aquest mosaic: el retrat del paisatge -els trens que van i venen, el cementiri que obre i tanca el film- i els escenaris -en el que destaca el magnífic ús que es fa de la casa de l'àvia. En síntesi, és una pel·lícula que va afermant el seu estil a mesura que avança el metratge i que arriba a commoure quan es despulla d'artificis dramàtics i es queda en el seu missatge més pur i transversal, el de què mai és tard pel retrobament intergeneracional.

Paco Vilallonga

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona